

Interkulturális örökségünk és a fenntarthatóság

UNESCO-támogatással zajlott Társadalmi Átalakulás Menedzsment kurzus az FTI-IASK-ban

KÖSZEG Közel húsz országból – javarészt Európán kívül – Indiától Japánon és az Egyesült Államokon át Törökorszáig és Ukrajnáig érkeztek hallgatók és előadók a héten telő egyetem formájában megrendezett angol nyelvű MOST Schoolra.

A Közép-Kelet Európában a maga nemében első téli iskolának a Felsőfokú Tanulmányok Intéze (FTI-IASK) adott otthont. A negynapos rendezvény az UNESCO MOST – Management of Social Transformations (Társadalmi Átalakulások menedzsmentje) – programjának támogatásával és a Pannon Egyetem közreműködésével valósult meg. A kurzus létrejöttéről, mozgatóról a házigazda Felsőfokú Tanulmányok Intézetének főigazgatóját, prof. Mészivel Ferencet kérdeztük.

– Intézetünk eredeti vállalkása, ha úgy tetszik, missziója az volt, hogy az itt születő és felhalmozódó új tudást, kérdéseket, az ismeretek komplex együttesét, amit új gondolkodásmódnak is nevezhetünk, ne tartssk a határainkon belül, hanem próbáljunk meg társadalmasítani, hozzáférhetővé, használhatóvá tenni a legszélesebb körben. Az angol co-creation kifejezés a tudás együtt teremtését jelenti. Ezt szeretnénk az intézetben állandósnak, a találkozásokat rendszeressé tenni úgy, hogy közben megjelenik az egyetem új modelje, a university helyett a multiversity, amelyben a világ legkülönbözőbb helyeiről érkezőt avatar előadók, kutatók, hallgatók permanens párbeszéddel folytatnak egymással. Ez zajlik a nyári egyetemeken, és most először a téli egyetemen is. Közégen nemcsak helyi, magyar, regionális, de közép-európai regionális, európai és globál-

is kapcsolati hálóik is épülnek. Ez már az egyik fontos hozama annak a vállalkozásnak, ami most új szakaszba kerül. Partnereink a Pannon Egyetem, amelynek egyre nagyobb szerepe van e tudásfelhalmozás és -terjesztés folyamatában – magyarázza a főigazgató.

Arról is beszélt, hogy az UNESCO párizsi központja javasolta és a Magyar UNESCO Bizottság anyagilag is támogatja, hogy szervezzünk egy olyan többnapos összejövetelt, ahová az érdeklődők a kulturális örökség menedzsment, fenntarthatóság témakörében Közégen megszerzhető elméleti, empirikus tudás miatt érkeznek. – Tízzenhat országból érkeztek hallgatók és előadók. A 24 résztvevőből 12-en még soha nem jártak Magyarországon. Erdékes és beszélés a csoport összetétele, nemzetközisége: Afrika, Ázsia és a Közél-Kelet is képviselteti magát. Többen jöttek Törökországból, Ukrajnából, Azerbajdzsánból, Oroszországból, de Indiából is jelentkezett egy előadó. Részt vesznek a kurzuson az intézet nemzetközi kapcsolatok kurzusának diákjai is, és néhány Magyarországról is.

Összefűztük a fő témákat, amelyekkel egyébként is foglalkozik az intézet, és amelyek az UNESCO számára is lényegesek. Például a migráció okainak kutatása, a vízkérdés, az éghajlatváltozás, a kulturális örökség egy új felfogása, ami célszertűbb interkulturális örökségnek nevezni egybeesnek a kutatásainkkal. Összességében elmondható, hogy nem tudjuk ugyan megfizetni a globalizációt folyamatait, de tudjuk alakítani, kiküszöbölni vagy csökkenteni a negatív hatásait. Ehhez ismernünk kell a tendenciákat, tudnunk kell, hogy ki miért hagyja el a szülőföldjét, mindezt úgy, hogy kerüljük az előítéleteket és a közhelyeket. A

Fókuszban a környezeti változások és a társadalmi folyamatok kapcsolata

– Az emlírt kérdések, témakörök mind arra is reflektálnak, hogy vajon fenntarthatók lesznek-e az intézményeink, a társadalmunk, az életünk. Ez pedig rendkívül komplex kérdés. Újdonság még,

Dr. Fejérdy Tamás építész, az FTI-IASK kutatója, az ICOMOS (Műemlékek és Műemléki Együttesek Nemzetközi Tanácsa) Magyar Nemzeti Bizottságának elnöke

hogy a hallgatók, résztvevők szintén prezentáltak, mi pedig bemutatuk nekik, hogy Közégen, Nyugat-Magyarországon és Pannóniában milyen javaslatok, sikeres projektjeink indulnak – például a körtörős gazdaság modelje, a KRAFT-projekt, vagy éppen a veszprémi Európa Kulturális Fővárosa projekt.

Augusztine Nguh az FTI-IASK kutatója, a Pannon Egyetem Közégi Kampuszán szerzett Nemzetközi Tanulmányok mesterszakos diplomát. Előadásában az Európából Afrikába irányuló önként vállalt fordított migrációról szölt. Miloslav Bahna egyetemi tanár, Pozsonyban Unesco-tanszékvezető másik as-

KÖSZEG Az Egyesült Nemzetek Nevelésügyi, Tudományos és Kulturális Szervezete az UNESCO, melyet abban a szellemiségben hívják életre 1945-ben, hogy az emberiség interkulturális és morális szolidaritását elősegítse a nemzetek és népek közötti tartós béke megteremtésért. Az UNESCO Magyar Nemzeti Bizottságát dr. Réthelyi Miklós elnök képviselte a MOST Schoolon.

Dr. Réthelyi Miklós, az UNESCO Magyar Nemzeti Bizottságának elnöke

FOTÓ: SZENDI PÉTER

– Viszonylag új dolog, hogy a fenntarthatósággal foglalkoznunk kell. Az UNESCO első főtáncára Julian Huxley, elismert angol biológus, zoológus, tudományépevszerűstő volt. Hosszú dolgozatot írt a szervezet filozófiájáról és célkitűzéseiről, amelyben egyszerű szerepet a fenntarthatóság szó. Fenntartani azt lehet és kell, ami már létezik. Valójában leltárt kellene készítenünk, hogyan értékeljük mai készleteinket, mi az, amit fenn kell tartani, és miről kell és lehet lemondanunk. Sokszor

tartarhatóság szót, de nem tesszük hozzá: a lehetőségeink, a körülmények szűkülnek, egy véges földön élünk, és ha állandóan a számszerű növekedést, fejlődést erőltetjük, akkor nem beszélhetünk állandóan szélesedő útról.

Kultúra és örökség – e két téma köre szerveződött Réthelyi Miklós előadása, kultúra alatt a mindennapok életérzését is értve. Azt hangsúlyozta: amit ma kulturális örökségnek tartunk, annak a születésénél emberek voltak jelen, az embert kell tehát az örökség

dát is hozott: A Budapest-Fasori evangélikus gimnázium impozáns épületét, Petz Sannu építette, fantasztikus díszítésel, beltről festményekkel, kívülről Róth Miksa üvegfestő és mozaikművész ablakai látszanak. Bejárata mellett az

Európai Fizikai Társaság tálblája – történelmi helynek nyilvánították az intézményt, mert a 20. század sorsfordító magyartjai közül Neumann János, Wigner Jenő és Harsányi János is ott diákoskodott – a tannatok alakították olyanná a létkört, hogy a Nobel-díjig

ge lehet egy személynék, családnak, közösségnek, településnek, egy országnak és a világnak –, míg a műemlekhelyszíneket a nemzeti szintjén. A fenntarthatósággal kapcsolatban kiemelt: nem azonos a fenntartható növekedéssel. Sokkal inkább fenntartható egyensúlyról kell beszélni a rendelkezésre álló források és felhasználásuk között: amnyit használunk fel, amennyi feltételezni szükséges, tekintettel az utánunk jövő generációkra is. A fenntarthatóság három pillére, a gazdasági, a környezeti és a társadalmi után negyedikként jelent meg a kultúra. Az örökség-gerítékeknek van fejlődési potenciájuk, de teherbíró képességük is, erre is tekinteni kell fenni, mondta az előadó. Beszélt a rezilienciáról: a közösségeknék arról a képességéről, hogy a kritizshelyzetekhez sikeresen adaptálódjanak. Sean Cleary, a Világ Jövője Alapítvány létrehozója a

A KÖRKÖRÖS GAZDASÁG MODELLE

KÖSZEG, MANHATTAN Az iASK, Közégen és a City University of New York közös projektjében egy, a régiót feljelőlő, példát adó gazdasági koncepció született – a téli egyetem egy szeminarium témáját adta.

A körös pilot projektje Közégre és környékére vonatkozóan azt vizsgálta, miként lehetne fenntarthatóbb a kisváros térsége a szisztematikus és ökológiai gondolkodás alapveit figyelembe véve, a körköros gazdasági modellnek megfelelően. Erőli és a város körüli bioregión lehetséges revitalizációjáról kutatás zajlott. A körköros gazdaságot önmagát újraesítő, újraszervező tulajdonsá-

nő, demográfiai trendek alapján 2025-re majdnem 2 millióddal többen leszünk a földön. Felgyorsuló urbanizációval elsősorban Ázsiában és Afrikában, öregedő társadalmakkal, a digitlizáció terjedésével kell számolnunk. A globális teendőketi is sorrolta: környezeti és társadalmi szempontból fenntartható gazdasági növekedésre van szükség, arra, hogy az igazságosság lenszején keresszük a tekinstünk a szegénységre és az egyenlőtlenségre. Kitért arra is: az összekapcsoltsággal exponenciálisan nő a biztonság úratógalmazására, a kiszolgáltatottság csökkentésére van szükség, arra, hogy elősegítsük a biztonságot az egyén, a nemzet, a régió szintjén és globálisan. Hogy mindezeket megtehesük, megállapodásra kell jutnunk a normákat illetően, amelyek lehetővé tesszik 7,7 millió újüttelését a földön. (x)

nyos lineáris gazdasági modellnek (annak, hogy előállítsunk valamilyen terméket vagy szolgáltatást, amit aztán elhasználunk, és végül a maradéka a hulladéklerakóra kerül) egy olyan alternatívát adja, amiben szinte nem képzódik hulladék. Tavaly nyáron magyar és amerikai diákok egy hónapot töltöttek terepmunkán Közégen a lehetőség felátásával, együttal az ökonováció számos területét megvizsgálták. Az általuk összeállított tanulmány leletőségét teremt a közös gondolkodásra és véleménycsere a helyi önkormányzatok, az üzleti élet képviselői, a civil szervezetek, az oktatási intézmények és az érdeklődő ál-